

29.9.2011

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma, luonnos 13.9.2011

LAUSUNTO KOULUTUSTA JA TUTKIMUSTA
KOSKEVASTA OPETUS- JA KULTTUURIMINIS-
TERIÖN KEHITTÄMISSUUNNITELMALUON-
NOKSESTA VUOSILLE 2011-2016

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan koulutuksen ja yliopistoissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelmasta annetun asetuksen mukaan valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi suunnitelman hyväksymisvuotta ja sitä seuraavaa viittä kalenterivuotta varten. Edellinen suunnitelma koski vuosia 2007-2012. Helsingin kaupungin hallitus antoi siitä lausuntonsa 24.9.2007

Vuosia 2011-2016 koskeva kehittämissuunnitelma toimii pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmana. Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt suunnitelmasta lausuntoja noin 200 taholta 20.10.2011 mennessä. Tavoitteena on, että valtioneuvosto käsittelee ja päättää kehittämissuunnitelmasta joulukuussa 2011.

Kehittämissuunnitelmaluonnoksessa asetetaan tavoitteeksi kohottaa väestön osaamistasoa niin, että Suomi on maailman osaavin kansa vuoteen 2020 mennessä. Kehittämisen erityisenä painopisteenä ovat köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen, julkisen talouden vakauttaminen sekä kestävä talouskasvun, työllisyyden ja kilpailukykyyn vahvistaminen.

Väestön koulutustaso ja osaaminen (ss. 8-16)

Kuten luonnoksessa todetaan, koulutustarjonnan suuntaaminen on aiempaa keskeisempää. Helsingin seudulla työvoiman tarve kasvaa tulevaisuudessa eläköitymisen ja uusien työpaikkojen vuoksi. Nuorisoikäluokat eivät riitä tulevaisuudessa korvaamaan eläkkeelle siirtyvää työvoimaa. Tilannetta pahentaa se, että pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Helsingissä on liian vähän ammatillisen koulutuksen koulutuspaikkoja nuorten ikäluokkaan ja tulevaan työvoimatarpeeseen suhteutettuna. Tätä ongelmaa käsitellään koulutustakuu-näkökulmasta toisen asteen koulutuksen kohdalla.

Osoite

PL 3000 (Hämeentie 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
www.edu.hel.fi

Puhelin

Vaihde (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

Adress

PB 3000 (Tavastvägen 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGFORS STAD

Telefon

Växel (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

29.9.2011

Helsingin seudulla sekä nuorten että aikuisten, mukaan lukien maahanmuuttajien, saaminen työmarkkinoille koulutuksen keinoin on ensisijaisen tärkeää osaavan työvoiman turvaamiseksi. Opetusvirasto korostaa, että Helsingin elinkeinoelämän rakenteen ja erityispiirteiden vuoksi työvoima- ja osaamistarpeet ovat erilaisia Helsingissä kuin muualla maassa ja myös pääkaupunkiseudulla, mistä syystä koulutustarjonnan suuntaamista on tarkasteltava erikseen Helsingin osalta. Helsingissä työvoimatarpeen kasvu tulee keskittymään palvelualoille sekä sosiaali- ja terveysalalle. Perusammattiosaajia tarvitaan paljon myös logistiikassa, rakentamisessa ja teollisuudessa. Helsingissä tarvitaan suhteellisesti muuta maata ja myös muuta pääkaupunkiseutua enemmän kulttuuri- ja tiedotustyön ammattilaisia, koska näiden alojen työpaikat ovat keskittyneet Helsinkiin.

Lähtökohdissa korostetaan oikein elinikäistä oppimista ja sitä, että oppiminen ei pääty nuorena hankittuun tutkintoon, vaan jatkuu koko aikuisiän. Jotta nivelvaiheet koulutuksessa olisivat joustavia ja jotta voitaisiin aidosti nopeuttaa valmistumista, on välttämätöntä kehittää osaamisen aitoa tunnistamista ja tunnustamista. Osaamisen arviointi edellyttää hyvin määriteltyjä tutkintojen osaamisperusteita.

Luonnoksessa on hyvin huomioitu se, että tarvitaan lainsäädännöllisiä, ohjauksellisia ja rahoituksellisia uudistuksia, jotta osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen aidosti toteutuisi kaikilla koulutusasteilla. Kuitenkin nykyisen rahoituskäytännön perusta on jopa vastakkainen joustavalle osaamisen tunnistamiselle, koska rahoituksessa painotetaan koko tutkintojen suorittamista ja osatutkintojen asema on epämääräinen.

On hyvä, että lausunnolla olevassa esityksessä maahanmuuttajien koulutukseen osallistuminen on nostettu erilliseksi kehittämiskohteeksi. Luonnoksessa on esitetty yksittäisiä, kannatettavia toimenpiteitä kuten maahanmuuttajien lukio-opintoihin valmistava koulutus ja kotoutumiskoulutuksen kielikoulutuksen tason parantaminen ja laajuuden lisääminen. Helsingin opetusvirasto painottaa, että maahanmuuttajien koulutukseen osallistumisen edistäminen vaatii suurempaa toimintatapojen muutosta kuin luonnoksessa on esitetty.

Suomessa eniten maahanmuuttajia on Helsingissä. Maahanmuuttajien koulutukseen ja työmarkkinoille pääsy edellyttää erityisesti suomi toisena kielenä koulutuksen lisäämistä. Käytäntö on osoittanut, että rahoituksen jakautuminen kahden ministeriön kesken on este pitkäjänteiselle maahanmuuttajakoulutuksen kehittämistyölle ja myös tehokkaalle kielikoulutuksen järjestämiselle. Suomi toisena kielenä koulutuksen haantuminen aikuislukioihin, ammatilliselle toiselle asteelle ja vapaa-

Osoite

PL 3000 (Hämeentie 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
www.edu.hel.fi

Puhelin

Vaihde (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

Adress

PB 3000 (Tavastvägen 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGFORS STAD

Telefon

Växel (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

29.9.2011

seen sivistystyöhön on ongelmallista maahanmuuttajien näkökulmasta. Erityisesti suomi toisena kielenä koulutuksessa olisi luovuttava nykyisistä toisistaan erillään olevista kursseista, jotka eivät takaa siirtymistä seuraavaan vaiheeseen, eivätkä takaa riittävää kielellistä osaamista ammatilliseen koulutukseen. Kirjavalla rahoitusjärjestelmällä ja eri lähtökohdista lähtevillä koulutusmuodoilla ei päästä sellaiseen yhtenäiseen suomi toisena kielenä opintojen polkuun, joka varmistaa maahanmuuttajien suomen kielen taidon kehittymisen täydellisestä suomen kielen osaamattomuudesta sellaiseen kielitaitoon, jolla voi opiskella ammattiin. Nykyisellä järjestelmällä pidennetään turhaan maahanmuuttajien sijoittumista ammatilliseen koulutukseen ja sieltä työelämään.

Kehittämissuunnitelmassa esitetään, että perusopetuksen ja lukiokoulutuksen uusien opetussuunnitelmien perusteissa määritellään työelämätaidoille valtakunnallisesti yhdenmukaiset tavoitteet. Suunnitelma on varsin etupainotteinen sekä formaalia koulutusta vahvistava, vaikka toisella asteella on mainittu työssä oppimisen tunnustaminen. Perusopetuksessa oppimisympäristöissä tulee kehittää joustavia ja monipuolisia rakenteita, joita voidaan toteuttaa työelämäyhteistyötä monipuolistamalla.

Helsingin opetusvirasto näkee monipuolisen kielivarannon kehittämisen tärkeänä ja on omilla toimillaan lähtenyt tukemaan monipuolista kielitarjontaa omissa kouluissaan. Opetusvirasto on kiinnostunut osallistumaan kehittämisohjelmassa mainittuun kansallisen kielistrategian valmisteluun.

Varhaiskasvatus (ss. 17-18)

Opetusvirasto kannattaa suunnitelmassa esitettyä varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelun, hallinnon ja ohjauksen siirtämistä sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön vuoden 2013 alusta lukien. Päivähoito ja perusopetus muodostavat kokonaisuuden, joka tulisi olla opetustoimen alaista toimintaa myös kuntatasolla.

Laki varhaiskasvatuslaista tulisi valmistella pikaisesti. Valmistelulle tulisi myös asettaa aikataulutavoite.

Esiopetuksen muuttaminen velvoittavaksi on suunnitelman mukaisesti hyvä selvittää. Varhaiskasvatuksessa aloitetut monipuoliset tukitoimet auttavat erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja helpottavat heidän koulu-polkinsa aloitusta.

Osoite

PL 3000 (Hämeentie 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
www.edu.hel.fi

Puhelin

Vaihe (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

Adress

PB 3000 (Tavastvägen 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGFORS STAD

Telefon

Växel (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

29.9.2011

Perusopetus (ss. 19-23)

Esitetyt perusopetuksen kehittämisen painopisteet ovat hyviä. Koulutuksellisen tasa-arvon näkökulmasta perusopetuksessa keskeisiä ovat koulutuksen eriarvoisuuden vähentämiseen kohdistuvat toimenpiteet. Kehittämissuunnitelmassa lähdetään lähikouluperiaatteen vahvistamisesta, jolloin alueen oppilaat hakeutuisivat ja valitsisivat lähikoulun. Helsinki poikkeaa alueena muusta maasta koulutustarjonnan moninaisuuden osalta. Helsingissä on havaittavissa joitakin merkkejä alueellisesta erilaistumisesta, johon pitäisi pystyä puuttumaan hallinnon eri tasoilla. Tämä liittyy Helsingissä laajempaan kysymykseen palveluverkosta ja yksityisen koulutuksen järjestäjän toiminnasta osana kunnallista palveluverkkoa. Kehittämissuunnitelman toimeenpanossa tulisi tarkastella lähikouluperiaatteen ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista suhteessa yksityisiin koulutuksen järjestäjiin ja kuntien koulutustarpeeseen.

Helsingissä on tuettu systemaattisesti varsinkin positiivisen diskriminaation avulla alueita, joilla väestön koulutus- ja tulotaso ovat alhaisia ja maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrä kouluissa on suuri. Suunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi, että perusopetuksen valtionosuusrahoitus huomioisi jatkossa vastaavan tyypisesti toimintaympäristöä kuvaavia indikaattoreita. Tavoite on hyvä, mutta tarkastelu tulee tällöin tehdä koulutuksen järjestäjäkohtaisesti.

Ryhmäkokojen pienentämiseen kohdennettavat resurssit ovat kannattavia. Opetuksen pitkäjänteistä suunnittelua heikentää kuitenkin se, että resurssit jaetaan nykyisin kalenterivuosi kerrallaan harkinnanvaraisina erillisavustuksina. Mikäli resurssit jaetaan jatkossakin erillisavustuksina, ne tulisi kohdentaa lukuvuosille kalenterivuosien sijaan. Pitkäjänteisen toiminnan turvaamiseksi resurssi tulisi sisällyttää kuntien valtionosuuksiin.

Helsingin opetusvirasto ei kannata ryhmäkokojen määrittämistä lain-säädännöllä. Kouluilla ja kunnilla tulee olla vapaus suunnitella opetusta koulun toiminnan ja oppilaiden oppimisen näkökulmasta parhaalla mahdollisella tavalla.

Perusopetuksen laatukriteereiden päivitys määrääjoin on tarpeellista. Tähän työhön olisi hyvä ottaa mukaan kuntakenttä laajasti. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella on käynnistetty ympäri maata useita laatuhankeita, joista saadut kokemukset tulisi hyödyntää laatukriteereitä kehitettäessä.

Osoite	Puhelin	Adress	Telefon
PL 3000 (Hämeentie 11 A, Helsinki 53) 00099 HELSINGIN KAUPUNKI www.edu.hel.fi	Vaihde (09) 3108 600 Fax (09) 3108 6390	PB 3000 (Tavastvägen 11 A, Helsinki 53) 00099 HELSINGFORS STAD	Växel (09) 3108 600 Fax (09) 3108 6390

29.9.2011

Yksi kehittämissuunnitelman teemoista on turvallinen koulupäivä. Tässä yhteydessä on käsitelty aamu- ja iltapäivätoimintaa, mutta ei koulun yhteisöllisyyden kehittämistä. Yhteisöllisyyden kehittäminen lisää oppilaiden ja opettajien hyvinvointia sekä ehkäisee syrjäytymistä. Tätä näkökulmaa käsitellään myöhemmin kohdassa "Oppilaiden emotionaalisten ja sosiaalisten taitojen kehittämistä tuetaan". Yhteisöllisyyden kehittäminen tulisi ottaa suunnitelmassa laajemmin esille ja tarkastella sitä osana turvallisuus-näkökulmaa esimerkiksi otsikolla Hyvinvointi ja turvallisuus tai Yhteisöllisyys ja turvallisuus.

KiVa-koulu-hankkeessa on toimivat mallit kouluille kiusaamisen vähentämiseen. Hankkeen rahoitusta tulisi jatkaa. Samoin koulujen kerhotoiminnan erillisrahoitusta tulisi jatkaa koko seuraavan suunnittelukauden. Toiminta lisää oppilaiden harrastuneisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä sekä vahvistaa koulujen ja muiden alueellisten tahojen yhteistyötä alueella. Opetushallitus on kehittänyt hyvinvointimittareita, joita koulut voivat käyttää sähköisesti. Tämä on hyvä palvelu kouluille ja kunnille. Hyvinvointimittareita tulee päivittää säännöllisesti, ja ottaa ne vuosittain käytettäväksi arviointi- ja kehittämisvälineiksi.

Kehittämissuunnitelmaan on nostettu sairaalaopetus ja huostaan otettujen lasten koulunkäynti. Tämä on sinänsä hyvä asia. Kehittämissuunnitelmasta ei kuitenkaan avaudu esim. minkälaisia lainsäädännöllisiä muutoksia on suunnitteilla jo vuonna 2012. Sairaalan avo-palveluiden kehittämisessä sairaalakoulujen avo-palveluja tulee kehittää siten, että se tukee nykyistä enemmän oppilaan lähikoulun opetus- ja kasvatus-työtä.

Toisen asteen koulutus (ss. 24-27)

Osana yhteiskuntatakuuta toteutettava koulutustakuu on perustellusti nostettu koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa keskeiseksi toimenpiteeksi nuorten pääsemiseksi työmarkkinoille ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. On kannatettavaa, että koulutustakuun toteutuminen on esitetty koulutuspaikkojen määrän ja alueellisen suuntaamisen yhtenä keskeisenä kriteerinä.

Pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Helsingissä on liian vähän ammatillisen koulutuksen koulutuspaikkoja nuorten ikäluokkaan ja tulevaan työvoimatarpeeseen suhteutettuna. Koulutustakuun toteutuminen edellyttää Helsingissä vähintään 1000 ammatillisen koulutuksen paikan lisäämistä.

Helsingissä tarjotaan lukiokoulutuspaikka 60 %:lle perusopetuksen päättävästä ikäluokasta, kun ammatillisen peruskoulutuksen paikkoja riittää alle 25 %:lle ikäluokasta. Vuoden 2011 yhteishaussa ammatilli-

Osoite

PL 3000 (Hämeentie 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
www.edu.hel.fi

Puhelin

Vaihe (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

Adress

PB 3000 (Tavastvägen 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGFORS STAD

Telefon

Växel (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

29.9.2011

sen koulutuksen paikkavajaus eli ensisijaisten hakijoiden ja aloituspaikkojen erotus Helsingissä oli yli 4000 ja pääkaupunkiseudulla yhteensä yli 5000 paikkaa. Helsingin ammatillisiin oppilaitoksiin oli yli kaksi ensisijaista hakijaa yhtä aloituspaikkaa kohden. Nuoria sijoittuu paljon perusopetuksen lisäopetukseen, ammattistarteille ja maahanmuuttajien valmistavaan koulutukseen sekä nuorten työpajatoimintaan, mutta näidenkin toimenpiteiden jälkeen Helsingissä jää vuosittain 300 – 400 nuorta kokonaan ilman minkäänlaista paikkaa.

Kannatettavaa on myös yhteishakujärjestelmän muuttaminen siten, että perusasteen päättäneet ja ilman toisen asteen tutkintoa olevat valitaan ensin toisen asteen opiskelijavalinnassa. Tämä edellyttää kuitenkin aikuiskoulutuksen tuntuvaa lisäämistä osaavan työvoiman turvaamiseksi Helsingin seudulla.

Suunnitelmassa asetetaan tavoitteeksi opiskelijahuoltolain säätämistä toisen asteen koulutukseen. Tavoite on hyvä. Voitaisiin myös harkita kaikkia kouluasteita koskevaa yhteistä oppilas- ja opiskelijahuoltolakia

Rakenteiden kehittäminen on tärkeää toisen asteen koulutuksen palvelukyvyn vahvistamiseksi ja elinvoimaisen, toimintakykyisen ja eheän järjestäjä rakenteen muodostumiseksi, kuten luonnoksessa todetaan. Rakenteiden kehittämisen toimenpiteiden ei pidä kohdistua vain ammatilliseen koulutukseen vaan myös lukiokoulutuksen järjestäjäverkkoon. Jotta lukiot pystyvät vastaamaan esityksen mukaisiin tavoitteisiin kuten työelämäyhteistyöhön, joustaviin koulutuspolkuihin, toisen asteen oppilaitosten yhteistyöhön, opiskelijan osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen, lukioden opiskelijapohjan on oltava riittävän suuri ja lukio-koulutuksen järjestäjien oltava riittävän vahvoja.

Helsingin opetusvirasto pitää tärkeinä ja kannatettavina luonnoksessa esitettyjä toimenpiteitä joustavista opintopoluista. Helsingissä korostuu erityisesti perusopetuksen lisäopetuksen, ammatillisen koulutuksen valmistavien ja valmentavien koulutusten sekä työpajojen ja etsivän nuorisotyön työnjaon selkeyttäminen tukemaan jatko-opintoihin siirtymistä. Tarkoituksenmukaisinta ja tehokkainta olisi, että kuntatasolla näitä palveluita kehitettäisiin kokonaisuutena yhden hallintokunnan toimintana. Tähän tulisi kytkeä myös ammatillinen peruskoulutus ja lukio-koulutus.

Lukiokoulutus (ss. 28 – 29)

Kehittämissuunnitelmassa esitetään lukiokoulutuksen rahoitusperusteiden muuttamista tukemaan lukiokoulutuksen laadun ja tuloksellisuuden kehittämistä sekä lukiokoulutuksen läpäisyä. Perusteet rahoituksen muuttamiseksi ovat kannatettavia, kun pidetään huoli siitä, että laatua,

Osoite

PL 3000 (Hämeentie 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
www.edu.hel.fi

Puhelin

Vaihde (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

Adress

PB 3000 (Tavastvägen 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGFORS STAD

Telefon

Växel (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

29.9.2011

tuloksellisuutta ja läpäisyä arvioidaan ottaen huomioon lukioden erilainen lähtötilanne. Lukioon valitun ja sieltä valmistuvan opiskelijan kehitys oppijana ja hänen oppimistuloksensa opintojen päättyessä tulee olla paremmat kuin lukio-opinnot aloitettaessa.

Luonnoksessa lukiokoulutuksen tavoitteiden, tuntijaon ja opetussuunnitelman uudistaminen kytketään perusopetuksen tavoitteiden ja tuntijaon uudistamiseen. Näin lukiokoulutusta ei nähdä omana toisen asteen koulutusmuotonaan toisin kuin ammatillista peruskoulutusta. Lukiokoulutuksen vetovoimaisuuden, saavutettavuuden ja laadukkuuden lisäämiseksi sen tavoitteiden ja sisältöjen uudistaminen tulisi aloittaa mahdollisimman pian syksyllä 2010 opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman lukiotyöryhmän tekemien esitysten pohjalta.

Ylioppilastutkintoa kehitettäessä on syytä painottaa opiskelijoiden taitoja hallita ja soveltaa opittavaa ainesta ja kokonaisuuksia sekä osata arvioida tiedon merkittävyyttä ja luotettavuutta. Tämä korostuu hyödynnettäessä tieto- ja viestintätekniikkaa tutkinnon suorittamisessa. Tieto- ja viestintätekniikan käyttöönotto yo-tutkinnon suorittamisessa edellyttää nykyisen tutkinnon koetehtävien kehittämistä enemmän taitoja mittaaviksi. Tutkintoa kehitettäessä on syytä ottaa huomioon samoja perusteita kuin lukio-opintoja uudistettaessa.

Kehittämissuunnitelmaan tulisi sisällyttää kansainvälisyyslinjaukset myös lukiokoulutuksen osalta.

Ammatillinen koulutus (ss. 30-32)

Helsingin opetusvirasto pitää tärkeänä ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostamista kuten luonnoksessakin esitetään. Kuitenkin on otettava huomioon, että eri paikkakunnilla opintojen keskeyttämisen syyt voivat vaihdella ja myös toimenpiteet läpäisyn tehostamiseksi voivat olla erilaisia. Jatkossa on syytä täsmentää ja tarkentaa opintojen keskeyttämisen tilastointia sekä läpäisyasteen laskemista, varsinkin kun esimerkiksi osatutkintojen suorittaminen on yksi vaihtoehto nykyisissä tutkintojen perusteissa.

Helsingin opetusvirasto on tyytyväinen siihen, että ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen rahoitusta ja tutkintojärjestelmää uudistetaan niin, että entistä paremmin voidaan vastata aiemmin opitun tunnistamiseen, yksilöllisten opintopolkujen rakentamiseen ja nopeampaan siirtymiseen työelämään sekä siihen, että varmistetaan erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden palvelutarpeen mukainen rahoitus.

Osoite	Puhelin	Adress	Telefon
PL 3000 (Hämeentie 11 A, Helsinki 53) 00099 HELSINGIN KAUPUNKI www.edu.hel.fi	Vaihde (09) 3108 600 Fax (09) 3108 6390	PB 3000 (Tavastvägen 11 A, Helsinki 53) 00099 HELSINGFORS STAD	Växel (09) 3108 600 Fax (09) 3108 6390

29.9.2011

Aikuiskoulutus (ss. 40 – 43)

Luonnoksessa esitetään aikuisten koulutusmahdollisuuksien parantamista koulutustilillä, jonka avulla jokaisella kansalaisella on mahdollisuus hankkia itselleen aikuiskoulutusta. Koulutustili soveltuu hyvin lyhytkestoiseen ammatilliseen koulutukseen. Se lisäisi koulutustarjonnan kysyntälähtöisyyttä sekä aikaisemmin koulutuksen ulkopuolelle jääneiden hakeutumista koulutukseen. Kokemus on kuitenkin osoittanut, että työelämän tarpeet ja yksilöiden kysyntätarpeet eivät välttämättä käytännössä kohtaa. On välttämätöntä, että tutkintotavoitteinen koulutus suunnitellaan ja toteutetaan sekä alueellisesti että valtakunnallisesti työelämän tarpeista lähtien. Helsingin opetusvirasto pitää hyvänä luonnoksessa mainittua sähköisen aikuiskoulutustarjonnan verkkopalvelua, joka kytkeytyy SADe-ohjelman Oppijan verkkopalveluun.

Helsingin opetusvirasto kannattaa aikuiskoulutuksen rahoituksen uudistamista siten, että valmistavassa koulutuksessa koulutuksen järjestäjälle ei tule taloudellisia menetyksiä opiskelijoiden aikaisemman osaamisen hyödyntämisessä, vaan päinvastoin järjestelmä kannustaa aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamiseen. Opetusvirasto pitää tärkeänä luonnoksessa esitetyn tutkintotoimikuntien resurssien lisäämistä ja siten toiminnan laadun parantamista. Koulutuksen laadunhallinnan ja tutkintotilaisuuksien tasalaatuisuuden varmistaminen on myös kannatettava toimenpide.

Hallitusohjelmassa kiinnitetään monessa kohtaa huomiota oppisopimuskoulutuksen kehittämiseen ja lisäämiseen. Sitä vastoin koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman luonnoksessa oppisopimuskoulutuksen kehittäminen on mainittu vain muutamassa kohdassa. Oppisopimuskoulutuksen lisääminen on tehokas ja joustava keino osaavan työvoiman turvaamisessa. Se soveltuu hyvin yrityksen henkilöstön ja yrittäjän oman osaamisen kehittämiseen. Oppisopimuskoulutusta olisi syytä kehittää tasavertaisena ammatillisen koulutuksen järjestämis-
muotona erityisesti nuorten ja maahanmuuttajien koulutuksessa. Myös korkeakoulujen aikuiskoulutuksessa olisi syytä selvittää mahdollisuuksia toteuttaa oppisopimustyyppistä täydennyskoulutusta yhteistyössä toisen asteen oppisopimuskoulutuksen järjestäjien kanssa.

Opettajat ja muu henkilöstö (ss. 44 – 45)

Opetushenkilöstön kouluttamisessa on tärkeää kiinnittää huomiota pääkaupunkiseudun erityishaasteisiin. On hyvä, että kehittämissuunnitelmassa on kiinnitetty huomiota pätevän ja ammattitaitoisen opettajakunnan saatavuuden turvaamiseen.

Osoite

PL 3000 (Hämeentie 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
www.edu.hel.fi

Puhelin

Vaihde (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

Adress

PB 3000 (Tavastvägen 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGFORS STAD

Telefon

Växel (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

29.9.2011

Opettajankoulutuksen lisäystarve erityisopettajakoulutuksessa sekä lastentarhan- ja erityislastentarhanopettajien koulutuksessa korostuu pääkaupunkiseudulla, jossa koulutuspaikkoja ei ole riittävästi. Ammatillisen opettajankoulutuksen lisäystarve erityisesti sosiaali- ja terveysalalla sekä tekniikan ja liikenteen alalla näkyy selkeästi myös Helsingissä. Lisäystarve kaikissa edellä mainituissa opettajaryhmissä koskee myös ruotsinkielistä opettajankoulutusta. Laadukkaana varhaiskasvatuksen turvaamiseksi on tärkeää varmistaa sekä suomen- että ruotsinkielisen kelpoisen henkilöstön saatavuus.

Opettajien osaamista tulee kehittää siten, että se vastaa nykyistä paremmin monimuotoistuvan yhteiskunnan haasteita koulussa. Erityisiä taitoja tarvitaan erityistä tukea tarvitsevien lasten lisäksi maahanmuuttajaoppilaiden määrän kasvaessa. Osaamisen näkökulmasta erityisen tärkeää on nuorten opettajien integroituminen työyhteisönsä ja tehtäviinsä. Kehittämissuunnitelmaan tulisi sisällyttää uusien opettajien mentorointiohjelmiä sekä rehtoreiden osaamista ja jaksamista edistäviä koulutusohjelmia.

Tietoyhteiskuntakehitys edellyttää koulujen oppimisympäristöjen kehittämistä ja toimintakulttuurin muutosta. Erityisen tärkeää on huolehtia sekä johdon että opetushenkilökunnan teknologiaosaamisesta: Johtamisen, muutoksenhallinnan, verkostoyhteistyön sekä tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön osaamista tulee lisätä. Koulutuksessa tulee hyödyntää vertaistukea ja –verkostoja.

Kehittämissuunnitelmassa mainitaan, että hyvä henkilöstöpolitiikka korostuu suunnitelmakaudella, kun koulutusjärjestelmässä toteutetaan merkittäviä rakenteellisia uudistuksia. Kelpoisuuslainsäädäntöä sekä virka- ja työehtosopimusjärjestelmää tulisi kehittää niin, että hallinto- ja virkarakenteiden muutostilanteissa em. jäykät säädökset ja järjestelmät mahdollistaisivat joustavasti muutoksen toteuttamisen.

Osoite

PL 3000 (Hämeentie 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
www.edu.hel.fi

Puhelin

Vaihe (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

Adress

PB 3000 (Tavastvägen 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGFORS STAD

Telefon

Växel (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

29.9.2011

Koulutuksen arviointi ja ennakointi (ss. 46 -47)

Kehittämissuunnitelmassa esitetään koulutuksen arviointikeskuksen perustaminen. Yhden keskuksen muodostaminen arviointiin on perusteltua. Sen pitää pystyä tukemaan kuntien omaa arviointia ja koordinoimaan kansallisesti tehtävää arviointitutkimusta siten, että kunnat pystyvät hyvissä ajoin varautumaan erilaisiin tutkimushankkeisiin.

Helsingin opetusvirasto

Rauno Jarnila
opetustoimen johtaja

Osoite

PL 3000 (Hämeentie 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
www.edu.hel.fi

Puhelin

Vaihe (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390

Adress

PB 3000 (Tavastvägen 11 A, Helsinki 53)
00099 HELSINGFORS STAD

Telefon

Växel (09) 3108 600
Fax (09) 3108 6390